

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЩОДО СПАДКУВАННЯ КОМЕРЦІЙНОЇ ТАЄМНИЦІ

Питання щодо спадкування комерційної таємниці є найбільше проблемним порівняно з іншими об'єктами права інтелектуальної власності. Насамперед це обумовлено тим, що воно не знаходить належного описання в науковій літературі, а також не врегульовано чинним національним законодавством і не знайшло відображення в роз'ясненнях судових інстанцій. Можливо це пов'язано з тим, що у Цивільному кодексі України (далі – ЦК України), відсутні чіткі положення щодо порядку спадкування вказаних прав та відсутній спеціальний закон, який загалом визначав би, хто є суб'єктом цього права, що є об'єктом права на комерційну таємницю та в якій формі має бути оформлення цього права. Така ситуація перш за все пов'язана з тим, що комерційна таємниця є нетиповим об'єктом цивільного права загалом і права інтелектуальної власності, зокрема. Необхідним також для здійснення комерційної діяльності з метою захисту від недобросовісної конкуренції інформації, яка є секретною та має комерційну цінність, а відтак є предметом адекватних існуючим обставинам заходів щодо збереження її секретності, вжитих особою, яка законно контролює таку інформацію. З огляду на це досить часто «право на» комерційну таємницю належить спеціальному суб'єкту, що здійснює комерційну діяльність, а не конкретній фізичній особі, яка потім могла б передати це «право» у спадщину.

Разом із тим, на правовідносини щодо спадкування комерційної таємниці поширюються загальні положення про спадкування з урахуванням їх особливостей. Так необхідною умовою здійснення спадкоємцями своїх прав є чітке законодавче регулювання процедури їх реалізації, що охоплює кілька етапів: а) відкриття спадщини; б) прийняття спадщини; в) поділ спадщини; г) оформлення свідоцтва про право на спадщину.

Комерційна таємниця є особливим об'єктом спадкового правонаступництва саме завдяки своїй юридичній природі. Вона має специфічні (притаманні лише їй) ознаки, які відрізняють її від інших об'єктів спадкового правонаступництва, а саме, вона має нематеріальний характер, не підлягає поділу, може перебувати на законних підставах у кількох правоволодільців одночасно, спадкоємцями здійснюється спільно та діє протягом часу, який не визначається певним строком, а залежить від

строку існування сукупності ознак комерційної таємниці, тобто наявності «режиму секретності».

При цьому слід відрізняти комерційну таємницю від інших видів конфіденційної інформації, зокрема, державної таємниці, таємниці заповіту, лікарської таємниці, медичної таємниці, професійної таємниці, службової таємниці та іншої інформації з обмеженим доступом.

Огляд судової практики дає підстави вбачати неоднозначне застосування норм права, які зокрема, регулюють зміст комерційної таємниці. Так, у 2015 році фізична особа звернулася до суду з адміністративним позовом до Відділу освіти Борзнянської районної державної адміністрації, в якому просила визнати протиправними дії відповідача у зв'язку з відмовою у наданні копій проектно-кошторисної документації й акта виконаних робіт. Окружний адміністративний суд, з цим погодився і суд апеляційної інстанції, вирішуючи спір дійшли висновку, що позовні вимоги необхідно задовольнити частково, оскільки проектно-кошторисна документація, оприлюднення якої вимагає позивач, становить предмет інформації з обмеженим доступом, що відноситься до категорії комерційної таємниці. Суди виходили з того, що ФОП ОСОБА 3, яка виконувала ремонтні роботи у Борзнянській ДЮСШ, прийнято рішення «Про запровадження режиму комерційної таємниці у діяльності ФОП ОСОБА 3». Крім того, між начальником відділу освіти Березнянської РДА та ФОП ОСОБА 3 було підписане «Зобов'язання про нерозголошення комерційної таємниці ФОП ОСОБА 3».

Скасовуючи попередні судові рішення у справі та повертаючи на новий розгляд справу Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду звернув увагу на ту обставину, що правовідносини, які склалися між сторонами, можуть впливати на виключне право інтелектуальної власності ФОП ОСОБА 3, але за умови, що суди дійдуть висновку про приналежність проектно-кошторисної документації до комерційної таємниці лише з урахуванням статей 7, 13 Закону України «Про доступ до публічної інформації» (далі – Закон № 2939-VI). Не може бути обмежено доступ до інформації про розпорядження бюджетними коштами, володіння, користування чи розпорядження державним, комунальним майном, у тому числі до копій відповідних документів, умови отримання цих коштів чи майна, прізвища, імена, по батькові фізичних осіб та найменування юридичних осіб, які отримали ці кошти або майно. Вказана інформація може бути обмежена у доступі лише при дотриманні вимог, передбачених частиною другою статті 6 Закону № 2939-VI. Судами також не враховано, що за приписами частини сьомої статті 6 Закону № 2939-VI обмеженню в доступі підлягає інформація, а не документ. Якщо документ містить інформацію з обмеженим доступом, для ознайомлення надається лише відкрита

інформація (тобто доступ до якої необмежений).

Отже проблемою є не лише розмежування інформації, яка може бути віднесена до змісту комерційної таємниці, а і форма, в якій такий зміст має бути закріплено.

Наділяючи володільця комерційної таємниці певними майновими правами у тому числі й виключними, що свідчить про їх оборотоздатність та відчужуваність, ЦК України не закріпив такий спосіб розпорядження комерційною таємницею, як спадкування, тому на практиці виникає цілий ряд проблем, зокрема, необхідність звертатися до цілої низки підзаконних нормативно-правових актів.

Також особливістю спадкування «права на» комерційну таємницю є те, що до складу спадщини входять майнові права, які мають бути чинними на час відкриття спадщини. Отже у спадщину передається не сам об'єкт права на комерційну таємницю, а безпосередньо комплекс виключних майнових прав володільця цього права.

Також є певні особливості і при оформленні свідоцтва про право на спадщину щодо комерційної таємниці.

За загальним правилом, спадкоємець, який прийняв спадщину, одержує свідоцтво про право на спадщину. У разі якщо до спадщини закликані та прийняли її кілька спадкоємців, то кожному з них видається свідоцтво про право на спадщину із визначенням імені та часток у спадщині інших спадкоємців. Незалежно від часу прийняття спадщини вона належить спадкоємцеві з часу відкриття спадщини, тому відсутність документа, яким оформлено спадщину, не позбавляє спадкоємця права на спадщину.

Враховуючи, що цивільне законодавство не містить норм, які закріплюють зміст та форму комерційної таємниці, а також обов'язкову реєстрації цього права, постає проблема щодо оформлення переходу до спадкоємців «права на» комерційну таємницю.

Так, спадкоємець повинен надати документ, який засвідчує перехід у спадщину майнового права володільця відповідного права, а Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України не містить вказівок, що це має бути за документ, і ким такий документ може бути виданий.

Наступною особливістю спадкування «права на» комерційну таємницю як об'єкта спадкування є те, що воно обмежується не яким-небудь строком, а самою сукупністю ознак комерційної таємниці, встановлених ч. 1 ст. 505 ЦК України. Разом з тим, для врегулювання підстав щодо набуття «права на» комерційну таємницю у порядку спадкування слід дослідити, чи не припинилося таке право у спадкодавця на час прийняття спадкоємцями спадщини. Так, закон не визначає підстави для припинення існування самого права на комерційну таємницю, однак такими підставами припинення права спадкодавця

можуть бути: розкриття комерційної таємниці внаслідок протиправних дій, добровільних дій щодо розкриття таємниці самим володільцем права; внаслідок відчуження права за правочином.

Крім того, враховуючи права, які набуває володільць комерційної таємниці, зокрема виключне право дозволяти її використання, або навпаки перешкоджати такому використанню, очевидно, що наявні підстави передбачити можливість внесення відповідних відомостей до заповіту.

Разом із тим практична реалізація спадкування такого об'єкта права інтелектуальної власності, як комерційна таємниця, пов'язане з необхідністю урегулювання висвітлених вище й ще цілого ряду інших питань, зокрема, з урахуванням правової природи комерційної таємниці.

УДК 347.44.347.78(043.2)

Поперечна Г.М., к.ю.н.,
Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль, Україна

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ДО ПРАВОВІДНОСИН ОБІГУ ЦИФРОВОГО КОНТЕНТУ ПОЛОЖЕНЬ ПРО КУПІВЛЮ-ПРОДАЖ

Подвійна правова природа цифрового контенту, допускає, шляхом застосування юридичної фікції поширення на цифровий контент правового режиму речі, що дозволяє розглянути зобов'язання сторін у сфері обігу цифрового контенту за договірними конструкціями, наявними у національному цивільному законодавстві, зокрема поширення на правовідносини постачання цифрового контенту положень про купівлю-продаж.

Виходячи зі змісту ст. 655 ЦК України основним обов'язком продавця за договором купівлі-продажу є передання товару (майна) у власність покупцю. Якщо ж застосувати цю норму за аналогією до договірних зобов'язань, що опосередковують обіг цифрового контенту, то у одержувача цифрового контенту виникає право власності на нього.

Враховуючи значну кількість способів постачання цифрового контенту, вважаємо, що правовим наслідком кожного із них не може виступати передання цифрового контенту у власність одержувачу. Так, завантаження цифрового контенту на персональний технічний пристрій зумовлює виникнення права власності у одержувача на його цифрову копію, використання якої, враховуючи відсутність у одержувача авторських прав, обмежується виключно до особистого. У випадку розміщення цифрового контенту на матеріальному носію інформації, що створений з метою зберігання цифрового контенту певного виду